

Владимир Пиштало

ДЕСЕТ (НЕ)СНИМЉЕНИХ ФОТОГРАФИЈА – У ПОЧЕТКУ СУ БИЛЕ СЛИКЕ

Кад сам био мали, мајка би ме повела „да ме легне”. Још неко време је седела поред кревета да види да ли сам заспао. Ја бих затворио очи. Онда бих је упитао:

Хоћеш ли да ти причам шта видим?

Говорио сам јој шта видим са унутрашње стране капака.

Никад ми није било јасно зашто су слике које видиш кад отвориш очи важније од оних које видиш кад су затворене.

Слика 1. _____

Место је Мостар.

Пењем се са бабом из приземља ка горњим спратовима зграде. Док се пењемо уз степенице постаје све светлије. Полумрак се претвара у ћилибар, па у светлост, па у бљесак. Као да ћемо на петом спрату прећи у... у... у мостарско сунце.

Аналогна овом раном сећању је следећа маштарија:

Повлачим опругу са стране прозора и отварам га. Иза њега је други прозор са млечним стаклом. Постаје светлије. Иза њега је други прозор. Отварам га и постаје светлије. То је као да листам књигу светлости. Отварам један за другим лепезу прозора. Светлост се при томе прочишћава, постаје све драгоценија.

Слика 2.

Много је волим. Чудесна зграда из неког чудесног света залутала у суседство београдске железничке станице. Личи на Пал Ул Дон, Тарзанов тајни град, саграђен у срцу џунгле. Видео сам слику ове куће са краја рата, са тенком у кадру. Изгледала је оштећена, али не толико да се не би могла поправити. Тешко је не замислити један град који би се читав састојао од оваквих маштовитих, декоративних зграда, какав је градио Момир Коруновић. У Коруновићевим делима можемо назрети један други стари Београд који није постојао, али је можда могао постојати.

Слика 3.

Увече у Рашкој. Са нама је био човек, налик на седог лава. И била је жена лепих кукова која нам је причала приче, углавном о љубави. Онда је у ту кафану ушла игуманија са монахињама из манастира Градац. Биле су врло младе. Свежа лица су сијала стидљивом радозналошћу. Гледале су наоколо са поверењем, које је у овом случају било оправдано. Сви присутни у кафани гледали су их топлом благонаклоношћу. У једном тренутку игуманија је устала и њене црне голубице су пошле за њом.

„Сестре, зар већ идете? Па ви сте биле срце забаве!”

Игуманија ме је погледала са мрачним прекором, какав ми је задњи пут добацила професорка у Деветој београдској гимназији.

Да ли је могуће осећати топлу симпатију према некоме ко је не узвраћа?

Мислим да јесте.

Слика 4.

Фасцинирају ме Зевсове авантуре и њихове представе у уметности. Мислим на сензуални израз Тицијанове Данаје док по њој пада златна киша. Ни ова Коређова обрада Зевсове авантуре са нимфом Ио није лишена сензуалности. Довољно је погледати у израз нимфиног лица. Недавно сам писао о међусобном злостављању супружника и љубавника у Анрићевом делу (које је, ваљда, саставни део „љубави”, схваћене у најширем смислу). Тад ми је пало на памет злослутно тумачење ове слике. У многим лошим везама, у којима се мушкарци и жене међусобно прождиру, дешава се нешто слично овоме што је насликао Коређо.

Једно од љубавника гута друго, као живи песак, као црни дим.

Слика 5. _____

Били смо на трајекту између Биограда и Пашмана. Ласте су цичале *ускујући ваздух кроз зубе*. У свом лету спуштале су се до саме воде. Кажу да је то знак да ће бити киша. И пала је киша. И мирисало је биље на отоку.

Били смо на плавом базену на новосадском СПЕНС-у. Испод базена посетиоци *Exita* су разапели шаторе. Неки су се купали с нама на базену и читали, на страним језицима, оне исте књиге које се продају у нашим књижарама. Ласте су се спустале до воде и додиривале је крилима, цичећи. И, ускоро, дуноу је ветар и почео да носи млазеве туша као заставе. Убрзо су се тим заставама придружиле завесе кише.

Попели смо се на кров са кога је поглед пуцао на целу Хавану. Нисмо били гости тог хотела па смо се пресвукли у тоалету. Кришом смо клизнули у кровни базен. Размицали смо рукама уљасту воду и пливали са погледом на град. Ласте су се спуштале до површине и пиле плавет. Мислим да тада није било кише.

Слика 6. _____

Две упоредне фантазије једна давна друга недавна:

Са врха њујоршке зграде полазим према суседном низу зграда. Крећем се преко кланца улице. Корачам по ваздуху, али не падам зато што ми је под стопалима нека врста непробојног стакла. Знам да у том стаклу постоје невидљиве рупе које изгледају исто као и стакло.

Лежим изложен нечему што се зове „гонг купка”. Немојте се смејати. Различити гонгови по којима се превлачи гуменим батићама производе музику најсличнију звуку тестере под гудалом. То звучи као музика енергије испод материје или као музика протока времена. Тај звук, наводно, не утиче само на уши већ и директно на нерве, човек вибрира у њему као једна осцилација у другим осцилацијама. Ум производи слике, по чему знам да сањам, а истовремено сам свестан да сам почео да сањам. Видим себе како сурфујем на великом валу. Вал се подиже и бива све виши. То је онакав вал какав се диже после експлозије вулкана или после Нојевог потопа. Испод себе у даљини видим плажу која би могла бити Рио де Жанеиро. Стојим на ивици дижућег вала. Нити се плашим, нити се умарам. Вал се диже још више, ка граници атмосфере, под круном звезда. Стојим на дасци на ивици вала. Нити се плашим нити се умарам.

Слика 7. _____

У Боцвани је мирисала савана. У приватном зоолошком врту имали су два припитомљена гепарда. Нашли су их кад су били још мали. Век су провели међу људима. Пожелео сам да се сликамо па сам ставио главу између њихових глава. Црне пруге текле су из унутрашњег угла њихових очију и заобилазиле њушку. Док смо чекали пред објективом осетио сам како оба снажно снажно преу уз моје бокове у стерео техници. Кад сам раскинуо са Н., она је однела филм. Слика никад није развијена.

Слика 8. _____

Олимпијску ватру су прво донели у Африку. Пронели су је кроз град као коптску магичну икону. Десетине хиљада људи су чекале са обе стране каирских улица. Таман кад је ватра прошла, изашао сам из хотела са својом црвенокосом рођаком, Л. Улице су још биле препуне мушкараца. Постоји фотографија *Американка у Риму* на којој једној америчкој пролазници додајује „цела улица” од десетак Италијана. То је ништа према ономе чему сам ја присуствовао. Л. се испрсила. Њена црвена коса је била као олимпијска ватра. За њом су шаптали и тихо сиктали пуни кафеи, аутобуси, хиљаде окупљених становника Каира. Она је блеснула осмехом и рекла:
„Овде се жена заиста осети живом.”

Слика 9. _____

Стојим на врху калемегданских степеница. Подамном су ружичасти зидови и језеро светала, са изложбом о пољским замковима. Даље се пружио плавет, а иза ње Ратно Острво.

Виђење је наградна игра.

Посматрање је приступни услов.

Кад год одем на Калемегдан питам се: шта ћу данас видети?

Слика 10. _____

На Бледу. Лабудица лежи на јајима поред саме стазе којом људи шетају. Лабуд поред ње стоји као телохранитељ. Гаси се сунчев сјај на кудравим шумама. Плаве ластавице кривудају над водом. Гирланда сијалица се упалила на дворцу изнад језера. Људи у ресторанима једу

кремпите. На острвцету туристи звоне за жеље. Жеље људи у облику удараца звона лебде над језером. У моменту сумрака жеље људи лете над забљеснутом водом.

*

У почетку беше слика.

Сол Белоуа су упитали
„Како замишљате смрт?”
Он је одговорио:
„Слике ће престати!”